

Itálie v 17. století

V 17. století se v Itálii prohlubovala stagnace. První polovinu století poznamenala **Třicetiletá válka** (1618–48), která se odehrávala hlavně ve střední a severní Evropě; začali ji rakouští Habsburkové (příbuzní španělských vládařů) ve snaze rekatolizovat protestantské země Evropy. Výsledkem však bylo definitivní rozdělení Evropy na protestantskou a katolickou. Skutečnými příčinami pak bylo získat kořist či ovládnout lákavá území. Téměř celá Evropa se postavila proti koncentraci moci v rukou španělských a rakouských Habsburků. Válka skončila vestfálským mírem (1648), což byl kompromis dosažený po 8 letech vyjednávání. Švýcarsko a Holandské provincie získaly úplnou nezávislost na říši. V Německu mohli vyznávat svou víru katolíci, luteráni i kalvinisté. Dědičné země Habsburků však měly být rekatolizovány (Rakousko, Čechy, Morava).

Z dramatických epizod Třicetileté války se Itálie dotklo především **obléhání Mantovy** lancknechty císaře **Ferdinanda II.** v roce 1630 (tzv. Válka o Monferrato a Mantovu). Jelikož v Mantově vymřel vládnoucí rod Gonzagů (Vincenzo II. Gonzaga, 1627) a nástupnická práva v Mantově a také v Monferratu měli zdědit jejich francouzští příbuzní **Gonzaga-Nevers**, savojský vévoda **Carlo Emanuele I.**, po dohodě se španělským králem a se souhlasem císaře, chtěl zabránit tomu, aby se území dostalo Francouzům, a sám spolu se Španělskem, ovládajícím v té době Milánsko, si na Monferrato a Mantovu činil nárok. Zájmy rodu Gonzaga-Nevers se však rozhodl hájit francouzský král **Ludvík XIII.**, který v roce 1629 přitáhl do Itálie a Carla Emanuela porazil v alpském průsmyku Colle del Monginevro. Na to reagovali Habsburkové, kteří do Itálie vyslali část vojenských oddílů Albrechta z Valdštejna, jejichž velení se ujal italský vojevůdce ve službách císaře **Rambaldo XIII. di Collalto**. Lancknechti obléhali Mantovu a nakonec do města pronikli, vydrancovali vše včetně vévodského paláce, zabili mnoho obyvatel a také vykradli tamní knihovnu, která patřila k nejbohatším knihovnám v Itálii. Záhy poté ve zničeném městě vypukla morová epidemie (tyto dramatické události popisuje mj. Alessandro Manzoni ve svém románu *Snoubenci*). Císař, který měl shodou okolností za ženu Eleonorou Gonzagovou, vojsko z Itálie nakonec odvolal a Gonzagové-Nevers se mohli do Mantovy vrátit.

V letech 1648–69 také proběhla vyčerpávající **válka Benátek s Turky**, během níž Benátky ztratily Krétu (1669). V následujícím období, 1669–1718, Benátky udržovaly v rámci boje proti Turkům spojení s Rakouskem. V roce 1683 došlo ke slavné porážce Turků u Vídně. V letech 1684–99 Benátčané zaznamenali úspěchy v boji o Peloponéský poloostrov a ostrovy e Egejském moři. Nakonec v roce 1718 Evžen Savojský, slavný vojevůdce ve službách rakouských Habsburků, porazil Turky u Bělehradu. Toto vítězství přineslo výhody Rakousku (územní zisky na Balkáně), Benátkám nikoli (ztráta Peloponéského poloostrova, který v roce 1715 ovládli Turci).

V Neapolsku a na Sicílii vládli nadále španělští Habsburkové (1516–1700). Toto období španělské nadvlády se nazývá **il malgoverno spagnolo**. Jih Itálie a Sicílie hospodářsky velmi zaostávaly a obyvatelé strádali. Docházelo tak poměrně často **k rolnickým povstáním**, hladovým bouřím a vzpourám proti daňovému útisku, jako např. v roce 1599 v Kalábrii; v letech 1647 a 1674–72 na Sicílii a v Neapoli. Nespokojenost obyvatel nemířila přímo proti Španělskému králi (pod cizími vládci žil jih Itálie odnepaměti), nýbrž proti bezohledné a neefektivní španělské správě. Hlavním hrdinou neapolského povstání z roku 1647 byl Tommaso Aniello z Amalfi, zvaný **Masaniello**, který se postavil do čela lidových povstalců a dosáhl dílčích úspěchů ze strany Španělů; zprvu byl oslavován, nakonec zrazen a zabit. Jeho sláva trvala velmi krátce, přesto se stal takřka mýtickou postavou neapolských dějin.

Literatura:

- VILLARI, Rosario. *Barokní člověk a jeho svět*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2004, 326 s. ISBN 80-7021-683-2.
- BALCÁREK, Pavel. *Ve víru třicetileté války: politikové, kondotiéři, rebelové a mučedníci v zemích Koruny české*. České Budějovice: Veduta, 2011, 510 s., xii s. obr. příl. ISBN 978-80-86829-61-6.